

KYSYMYKSIÄ PAKKAAMATTOMISTA ELINTARVIKKEISTA YLEISESTI ANNETTAVISTA TIEDOISTA (Maa- ja metsätalousministeriön asetus 834/2014), 22.6.2015

- 1. Mitä tarkoitetaan pakkaamattomalla elintarvikkeella maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 834/2014 (jäljempänä MMMa 834/2014)?**

Pakkaamattomalla elintarvikkeella tarkoitetaan loppukuluttajalle sellaisenaan tarkoitettua elintarviketta, jonka kuluttaja itse pakkaa tai joka pakataan kuluttajan pyynnöstä elintarvikkeen luovutuspaikassa tai joka on valmiiksi pakattu elintarvikkeen luovutuspaikassa välitöntä myyntiä varten tai joka tarjoillaan elintarvikkeen luovutuspaikassa loppukuluttajalle valmiina nautittavaksi (MMMa 834/2014, 3 §). Lisäksi myymälässä myytävät ja siellä yksittäin läpinäkyvään pakkaukseen pakatut juustot tai yksittäispakatut, läpinäkyvään pakkaukseen pakatut kasvikset, esim. kurkut, katsotaan pakkaamattomiksi.

- 2. Mikä on välitöntä myyntiä varten pakattu elintarvike?**

Välittömällä myynnillä tarkoitetaan elintarvikkeen pakkaamista ja myyntiä vuorokauden aikana (MMMa 834/2014, 3 §).

- 3. Mitä tietoja tulee yleensä antaa pakkaamattomista elintarvikkeista vähittäismyymintipaikassa?**

Elintarvikkeista täytyy antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 834/2014, 7 § edellyttämät tiedot sekä lisäksi mahdollisen erityislainsäädännön edellyttämät tiedot.

- 4. Millä kielellä tulee antaa tiedot pakkaamattomista elintarvikkeista vähittäismyymintipaikassa?**

Pakkaamattomista elintarvikkeista annettaville tiedoille ei ole asetettu lainsäädännössä kielivaatimuksia (MMMa 834/2014, 4 §). Tiedot voidaan antaa suomeksi ja/tai ruotsiksi.

- 5. Katsotaanko marketin leipomossa valmistettu kakku, joka on pakattu ja myydään palvelumyynnistä, pakkaamattomaksi?**

Kakkua voidaan pitää välitöntä myyntiä varten valmiiksi pakattuna elintarvikkeena.

- 6. Myymälä pakkaa valmiiksi myyntiin marinoituja lihoja läpinäkyviin pakkauksiin. Lihat ovat myynnissä hyllyssä muiden tehdaspakattujen elintarvikkeiden kanssa, ei palvelutiskissä. Katsotaanko nämä lihat valmiiksi pakatuiksi vai pakkaamattomiksi? Pitääkö elintarviketiedot olla pakkauksessa vai riittääkö esim. tiedot hyllyn reunassa?**

Tuotetta pidetään valmiiksi pakattuna. Pakolliset elintarviketiedot tulee antaa pakkauksessa.

- 7. Tarjoilupaikeissa, onko riittävä tieto, että tarjottavista ruoista ilmoitetaan nimi ja onko ruoka esim. gluteeniton, laktoositon, maidoton jne.?**

Tarjoilupaikeissa tarjoiltavasta ruoasta on ilmoitettava elintarvikkeen nimi sekä allergeenit ja intoleransseja aiheuttavat aineet ja tuotteet. Tieto gluteenittomuudesta, laktoosittomuudesta ja maidottomuudesta jne. voidaan antaa, mutta se ei ole pakollista eikä korvaa velvoitetta ilmoittaa kaikki elintarviketietoasetuksen (EU) N:o 1169/2011 liitteessä II mainitut allergeenit ja intoleransseja aiheuttavat aineet ja tuotteet.

- 8. Miten tiedot annetaan, jos tarjoilupaikeissa ei ole reseptejä, jonka mukaan ruoka valmistetaan, vaan käytössä on ns. vapaa maustaminen?**

Tiedot voidaan antaa suullisesti kuluttajan pyynnöstä edellyttäen, että kuluttajalle selvästi ilmoitetaan tarjoilupaikassa, miten tiedot ovat saatavissa. Ruokalistassa olevat tiedot esimerkiksi gluteenittomuudesta ja laktoosittomuudesta eivät riitä tällaiseksi tiedoksi. Tietojen on myös oltava tarjoilupaikassa kirjallisessa tai elektronisessa muodossa henkilökunnan ja tarvittaessa valvontaviranomaisten saatavilla. Kirjallisille tiedoille ei ole asetettu erityisiä muotovaatimuksia.

Elintarvikealan toimijan täytyy pystyä antamaan tiedot siitä, mitä ainesosia tarjoiltavassa ateriasassa on. Myyjä voi näyttää asiakkaalle käytettyjen raaka-aineiden ja mausteseosten pakkaukset. (Asiaa on käsitelty myös kysymyksessä 19.)

- 9. Keskuskeittiössä valmistetaan ja pakataan salaattia rasioihin, jotka myydään valmistuspäivänä samassa rakennuksessa olevassa saman toimijan kahvilassa. Pitääkö rasiassa olla kaikki pakolliset pakkausmerkinnät vai onko tuote pakattu valmiiksi välitöntä myyntiä varten?**

Jos tuote tulee saman toimijan eri toimipaikasta, joka on suhteellisen lähellä myyntipaikkaa, tuotetta voidaan pitää valmiiksi pakattuna välitöntä myyntiä varten.

- 10. Eineskeittiö toimittaa tilausasiakkaalle pakattuna täytettyjä sämpylöitä. Katsotaanko sämpylät valmiiksi pakatuiksi? Miten, jos ko. työpaikassa muu kuin tilausasiakas haluaa ostaa ko. tuotteita - mitä tietoja vaaditaan?**

Tuotteista vaaditaan tarjoilupaikoissa pakkaamattomista elintarvikkeista vaadittavat tiedot (MMM 834/2014, 7 §).

- 11. Mitä säännöksiä sovelletaan elintarviketietojen antamiseen, kun eineskeittiö toimittaa pakkaamattomana elintarvikkeita suurtalouteen?**

Toimijalta toiselle pakkaamattomana toimitettaviin sovelletaan seuraavia säännöksiä: elintarviketietoasetus EU N:o 1169/2011, art. 8. kohta 6 ja MMM 834/2014, 2 §.

- 12. Mitä säännöksiä sovelletaan elintarviketietojen antamiseen, kun eineskeittiö toimittaa vanhuksille kotiin aterioita pakkaamattomana ja pakattuna? Allergiaa ja intoleranssia koskevat erityistarpeet on etukäteen selvitetty ja kirjattu ylös ja ateriat toimitetaan kohdennetusti näiden tietojen mukaan asiakkaalle hänen kotiinsa, hänen tilaaminaan.**

Ateriapalvelun kautta kotiin toimitettaviin aterioihin sovelletaan lähtökohtaisesti tarjoilupaikoille asetettuja vaatimuksia (MMM 834/2014, 2, 6 ja 7 §).

Evira suosittaa esim. kotipalvelussa sopimusasiakkaille jaettaviin pakkauksiin seuraavia tietoja: elintarvikkeen nimi, vähimmäissäilyvyysaika/viimeinen käyttöajankohta (=samalla korvaa eränron, jos tieto päivän tarkkuudella) ja säilytysohje sekä eränumero tarvittaessa.

- 13. Keskuskeittiössä pakataan vanhuksille annospakkauksia, lämmin ruoka, salaatti, jälkiruoka. Ruoat pakataan joko kuumana ja ne ovat tarkoitettu joko ko. päivänä tarjoiltaviksi. Ruoat voidaan pakata myös kylmänä, jolloin ruoat ovat tarkoitettu 2-3 päivälle. Keskuskeittiö tietää ruokailijoiden erityisruokavaliot ja ruoat ovat etukäteen sovittu toimitettaviksi. Mitä säännöksiä sovelletaan?**

Toimitettaviin aterioihin sovelletaan lähtökohtaisesti tarjoilupaikoille asetettuja vaatimuksia (MMM 834/2014, 6 ja 7 §). (Asiaa käsitelty edellä kysymyksessä 12.)

- 14. Jos kouluruokailuun osallistuu ulkopuolisia kävijöitä, tuleeko ruoassa olevat allergeenit merkitä kirjallisesti?**

Jos kuluttajan allergioita ja yliherkkyyksiä koskevia ravitsemuksellisia erityistarpeita ei ole erikseen selvitetty, tarjoilupaikassa tulee ilmoittaa selkeästi, että tiedot on saatavissa pyydettyäessä.

- 15. Pitääkö ilmoittaa seuraavissa tapauksissa elintarvikkeen alkuperämaa (olettaako kuluttaja, että ovat kotimaisia?)**
- **kaupan salaattibaarissa tai hotellin aamiaispöydässä Edam-juusto, ruokaleipä, pilkotut vihannekset, kasvikset, kokonaiset hedelmät jälkiruokana, marinoidut valkosipulit**
  - **pilkotut tomaatit tarjoilulinjastossa sellaiseen vuodenaikaan, kun on saatavilla kotimaisia ja ulkomaalaisia tomaatteja**
  - **salaatti sisältää eri maista olevia komponentteja**

Harhaanjohtavuutta on arvioitava tapauskohtaisesti. Mainituissa esimerkkitapauksissa alkuperämaan ilmoittaminen ei ole pakollista (MMMä 834/2014, 7 ja 8 §; elintarviketietoasetus (EU) N:o 1169/2011, 26 art., kohta 2(a)).

- 16. Leipomosta toimitetaan säännöllisesti samalla reseptillä tehtyjä kakkupohjia kahvilaan, jossa ne valmistetaan kakuiksi. Täytyykö pakolliset tiedot toimittaa asiakirjassa jokaisen toimituksen yhteydessä vai riittääkö, että ne on toimitettu kerran ennen ensimmäistä lähetystä ja toimitetaan uudelleen, jos resepti muuttuu? Mitä tietoja itse kakkupohjien kääreissä tai pakkauksissa tulee tällöin olla?**

Toimijalta toiselle tiedot voidaan antaa esim. kaupallisissa asiakirjoissa. Elintarvikealan toimija vastaa siitä, että kaikki pakolliset tiedot toimitetaan seuraavalle toimijalle. (Elintarviketietoasetus (EU) N:o 1169/2011, 8 art., kohta 6)

Jos tuote on pakkaamaton, tulee toimijan antaa sellaiset tiedot, että kahvilan pitäjä voi täyttää velvoitteensa (MMMä 834/2014, 7 §). Tapauskohtaisesti on arvioitava, milloin tuote katsotaan valmiiksi pakatuksi.

- 17. Voidaanko elintarvikkeen luovutuspaikalla tiedot antaa aina suullisesti, myös tieto alkuperämaasta?**

MMMä 834/2014 8 §:n mukaisesti pakkaamattomista elintarvikkeista vaadittavat tiedot voidaan antaa suullisesti edellyttäen, että elintarvikkeen luovutuspaikalla kuluttajalle selvästi ja helposti havaittavalla tavalla ilmoitetaan, että tiedot on saatavissa pyydettyäessä. Tietojen on lisäksi oltava kirjallisessa tai elektronisessa muodossa elintarvikkeen luovutuspaikassa henkilökunnan ja valvontaviranomaisten saatavissa.

- 18. Onko ruokalistoissa ilmoitettava allergioita ja intoleransseja aiheuttavat ainesosat omilla nimillään vai riittääkö G tai L -merkintä?**

Allergioita ja intoleransseja aiheuttavat aineet ja tuotteet tulee ilmoittaa elintarvikkeen nimellä niin, että käy ilmi elintarviketietoasetuksen (EU) N:o 1169/2011 liitteessä II mainitun aineen tai tuotteen nimi. Lyhenteitä, esim. G tai L, ei voi käyttää allergeenien pakolliseen ilmoittamiseen.

- 19. Kun tiedot annetaan suullisesti, tietojen on oltava kirjallisessa tai elektronisessa muodossa elintarvikkeen luovutuspaikassa henkilökunnan ja valvontaviranomaisten helposti saatavilla. Mitä tämä käytännössä tarkoittaa? Riittääkö, että käytetyistä raaka-aineista on tallella tuotteiden etiketit, joista tiedot ovat saatavilla.**

Tietojen on oltava elintarvikkeen luovutuspaikassa helposti saatavilla ja sellaisessa muodossa, että niiden perusteella voidaan antaa kuluttajalle pyynnöstä elintarvikkeesta vaadittavat tiedot. Kirjallisessa tai elektronisessa muodossa oleville tiedoille ei ole asetettu erityisiä muotovaatimuksia. Olennaista on kuluttajalle annettavien tietojen todentamista koskevan tavoitteen toteutuminen. (Asiaa käsitelty myös kysymyksessä 8.)

20. Suurtalous haluaa ilmoittaa kirjallisesti esitteessä tarjolla olevista ruoista ja salaateista kaikki käytetyt ainesosat. Pitääkö allergeenit merkitä esimerkiksi tummennettuna?

Allergeenien korostamista koskeva vaatimus koskee valmiiksi pakatun elintarvikkeen ainesosaluettelossa ilmoitettavien allergeenien esittämistapaa. Vapaaehtoisesti tarjoilupaikassa ilmoitettavia allergeeneja ei tarvitse merkitä lihavoinnilla tms.